

Mercè Rodoreda Colometa

(La Plaça del Diamant)

MENKEN KASANDER & WIGMAN UITGEVERS

'LA PLAÇA DEL DIAMANT IS VOLGENS MIJ DE MOOISTE ROMAN DIE NA DE BURGEROORLOG IN SPANJE UITGEGEVEN WERD.'
GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

MERCÈ RODOREDA (BARCELONA 1908 - GIRONA 1983) IS DE MEEST GELEZEN EN MEEST VERTAALDE CATALAANSE AUTEUR. 'LA PLAÇA DEL DIAMANT' VERSCHIEEN IN 1962 EN HEEFT SINDSDIEN VELE DUIZENDEN LEZERS OVER DE HELE WERELD WETEN TE BOEIEN. COLOMETA IS UITGEGROEID TOT EEN ICONISCHE FIGUUR IN DE WERELDLITERatuur.

Tijdens de jaarlijkse feesten van de Barcelonese wijk Gràcia ontmoet de zachtaardige Natàlia de charmante dwingeland Quimet op het Plaça del Diamant. Van meet af aan noemt Quimet haar Colometa, Duifje, en weldra wordt duidelijk dat hij zijn torteltje terdege wil temmen en kortwieken. Quimet dwingt Colometa te stoppen met werken maar zijn eigen timmerwerkplaats loopt slecht en ze hebben het zwaar.

Dan breekt de Spaanse Burgeroorlog uit en besluit Quimet mee te vechten aan de kant van het Volksfront. Als haar man sneuvelt, moet Colometa het in haar eentje zien te rooien met haar twee kleine kinderen, en hun leven in Barcelona verandert al snel in een danteske hel.

Net als ze besluit er een einde aan te maken, gloort er een sprankje licht aan het einde van de pikzwarte tunnel.

Colometa brengt op aangrijpende wijze de tragische gevolgen van de Spaanse broedertwist tot leven. Mercè Rodoreda heeft met deze klassieke roman een majestueus monument opgericht voor de naamloze heldinnen van het thuisfront.

Mercè
Rodoreda

Colometa

(La Plaça del Diamant)

Roman

Uit het Catalaans vertaald door Elly Bovée

Eerste druk

2016

Menken Kasander & Wigman Uitgevers
Leiden

Oorspronkelijke titel:

La Plaça del Diamant

© 1962 Institut d'Estudis Catalans /
Casanovas & Lynch Agencia Literaria,
S.L.

Nederlandse vertaling:

©2016 Elly Bovée /
Menken Kasander & Wigman
Uitgevers, Leiden

ISBN 9789491495625

NUGI 302

www.mkw-uitgevers.nl

Meld u aan voor onze nieuwsbrief
door een bericht te sturen aan:
info@mkw-uitgevers.nl

Voor J.P

My dear, these things are life.

Meredith

Julieta was speciaal naar de banketbakkerij gekomen om me te vertellen dat er, voordat de grote bos bloemen aan de beurt zou komen, eerst nog koffiekannen verloot zouden worden en dat ze die had gezien: prachtige witte kannen met een doormidden gesneden sinaasappel erop geschilderd, zodat je de pitjes kon zien. Ik had geen zin om te gaan dansen en ook niet om uit te gaan want ik had de hele dag banket en bonbons staan inpakken en mijn vingertoppen deden pijn van het alsmaar aantrekken van goudband, het leggen van knopen en het strikjes maken. En ik kende Julieta wel, die zag niet op tegen nachtbraken en het maakte haar niets uit of ze een nacht wel of niet zou slapen. Maar ze wist me mee te tronen of ik wilde of niet, want zo was ik, ik kon nooit nee zeggen als iemand me iets vroeg. Daar ging ik dan, van top tot teen in het wit: mijn jurk en de gesteven onderrok eronder, mijn melkwitte schoenen, oorhangers van wit celluloid met drie bijpassende slavenarmbanden en een witte tas die volgens Julieta van zeildoek was en die een sluiting had die op een gouden schelp leek.

Toen we op het plein aankwamen, speelden de muzikanten al. De overkapping was met bloemen versierd en met guirlandes in bonte kleuren: steeds afwisselend een papieren slinger en een bloemenslinger. In sommige bloemen zat een lampje en de hele overkapping leek wel een omgekeerde paraplu doordat de uiteinden van de slingers aan de zijkanten hoger hingen dan in het midden, waar ze allemaal bij elkaar kwamen. Het elastiek van mijn onderrok, dat ik moeizaam met een haaknaald, die steeds bleef steken, door de taillezoom heen had getrokken en dat met een knoopje en een lusje sloot, knelde. Ik had vast al een

rode striem rond mijn middel maar zodra ik uitgeademd had begon de marteling opnieuw. Het podium van de muzikanten was omzoomd met aspergegroen en zag eruit als een veranda en het aspergegroen was versierd met papieren bloemen die met een ijzerdraadje vastgezet waren. En de muzikanten maar zweten in hun hemdsmouwen. Mijn moeder was al jaren dood en kon me niet meer helpen en mijn vader was hertrouwd. Mijn vader was hertrouwd en daar stond ik dan, zonder moeder, zonder een moeder die alleen maar voor mij had geleefd. Mijn vader, hertrouwd, en ik als jong meisje helemaal alleen op de Plaça del Diamant, wachtend op de verloting van de koffiekannen, en Julieta gilte om boven de muziek uit te komen: niet gaan zitten, want dan kreukt je jurk! En voor mijn ogen de als bloemen aangeklede lampjes en de met stijfjes vastgeplakte slingers en iedereen in feeststemming, en terwijl ik stond te suffen klonk er een stem in mijn oren: zullen we dansen?

Wat afwezig antwoordde ik dat ik niet kon dansen en draaide me om. Ik keek in een gezicht dat ik niet duidelijk kon onderscheiden omdat het zo dichtbij was, maar het was het gezicht van een jongen. Geeft niet, zei hij. Ik kan het heel goed en zal het je wel leren. Ik dacht aan de arme Pere die op deze tijd in het souterrain van Hotel Colón moest werken met een wit schort voor, en zei onnozel:

‘En als mijn verloofde het te weten komt?’

De jongen kwam nog dichterbij en zei lachend: zo jong en al verloofd? En terwijl hij lachte, openden zijn lippen zich wijd en zag ik al zijn tanden. Hij had apenogen en droeg een overhemd met blauw witte streepjes, doorzweet onder de armen, het boordje losgeknoopt. Toen draaide de jongen zich plotseling om, ging op zijn tenen staan, keek van links naar rechts, keerde zich weer naar mij toe, zei: neem me niet kwalijk en begon te roepen: hé!... wie heeft mijn jasje gezien? Het hing hier bij de muzikan-

ten! Om een stoel! Hé!... En toen zei hij tegen me dat ze zijn jasje hadden meegenomen en dat hij meteen terug zou komen en of ik alsjeblieft op hem wilde wachten. Hij begon te roepen: Cintet!... Cintet!...

Julieta, in het kanariegeel met groene borduursels, dook plotseling op en zei tegen me: ga voor me staan, want ik moet even mijn schoenen uitdoen... ik kan niet meer... Ik zei dat ik niet van mijn plaats kon omdat een jongen die zijn jasje zocht en met me wilde dansen had gezegd dat ik daar op hem moest wachten. En Julieta zei: o, dans dan maar lekker!... Het was warm. Kinderen schoten vuurpijlen af en gooiden met rotjes op de hoeken van de straten. Op de grond lagen meloenpitten en in de hoeken schillen en lege bierflessen, en op de dakterrassen werden ook pijlen afgevuurd. En op de balkons. Ik zag gezichten glimmend van het zweet en jongens die een zakdoek over hun voorhoofd haalden. De muzikanten speelden dat het een lust was. Het leek wel een hulding. En toen kwam de pasodoble. Ik ging als vanzelf voor- en achteruit en als van heel ver, terwijl hij toch vlakbij was, hoorde ik de stem van de jongen die zei: zie je nou wel dat je kunt dansen! Ik rook een sterke geur van zweet en eau de cologne. En de apenogen glinsterden me toe tussen twee glimmende oorlellen. Het elastiek sneed in mijn taille en mijn dode moeder kon me geen raad meer geven, want ik had tegen die jongen gezegd dat mijn verloofde kok was in Hotel Colón en hij lachte en zei dat hij erg met hem te doen had want binnen een jaar zou ik zijn vrouw en koningin zijn. En dan zouden we weer de bloemendans dansen op de Praça del Diamant, na het verloten van het grote boeket.

Mijn koningin, zei hij.

En toen zei hij dat hij tegen me had gezegd dat ik binnen een jaar zijn vrouw zou zijn en dat ik hem daarbij zelfs niet aangekeken had en toen ik hem dan aankeek zei hij:

kijk me niet zo aan want dan kunnen ze me straks van de vloer oprapen, en toen ik zei dat hij apenogen had moest hij erg lachen. Het elastiek rond mijn middel sneed als een mes in mijn vlees terwijl de muzikanten maar bliezen, tet-teretè, tetteretè. Julieta was nergens te zien. Verdwenen. Ik was alleen, met die ogen voor me die me niet loslieten. Alsof de hele wereld veranderd was in die ogen en er geen ontsnapping meer mogelijk was. Het werd later en later en het feest ging maar door, onder de sterrenhemel, en het grote boeket werd verloot, en het meisje dat de bloemen won en dat helemaal in het blauw was, wervelde in het rond... Mijn moeder op het kerkhof van Sant Gervasi en ik op de Plaça del Diamant... Je verkoopt zoetwaren? Honing en jam?... En de vermoeide muzikanten deden hun instrumenten al in de hoezen maar haalden ze er weer uit omdat iemand een wals betaald had en iedereen tolde weer rond. Toen de wals afgelopen was gingen de mensen geleidelijk op huis aan. Ik zei dat ik Julieta kwijt was en hij zei dat hij Cintet kwijt was en toen zei hij dat we, nu we alleen waren en alle mensen al naar huis en de straten leeg, een wals zouden dansen, hij en ik, een wals helemaal over de Plaça del Diamant... draaien en draaien maar, Colometa. Ik keek hem geërgerd aan en zei dat ik Natàlia heette, maar hij begon te lachen en zei dat ik maar één naam kon hebben: Colometa, duifje. Op dat moment zette ik het op een lopen, met hem achter me aan: wees toch niet bang... ik kan je toch niet zomaar alleen over straat laten gaan, ze zouden je van me kunnen stelen... En hij greep me bij mijn arm en hield me staande: begrijp je dan niet, Colometa, dat ze je van me af zouden kunnen pakken?

Mijn moeder dood en daar stond ik dan als een dwaze eend terwijl het elastiek rond mijn middel knelde, als ijzerdraad rond een takje aspergegroen.

En ik rende verder. Met hem achter me aan. De winkel-

deuren waren met rolluiken gesloten en de etalages lagen vol rustige dingen: inktpotten, vloeipapier, ansichtkaarten, poppen en uitgerolde lappen stof, aluminium pannen en naaigereedschap... En toen kwamen we bij de Carrer Gran, ik voorop, hij achter me aan, alletwee rennend, en jaren later had hij het er nog over, over de dag dat hij Colometa had leren kennen op de Plaça del Diamant, hoe ze ertussenuit was geknepen en hoe, precies voor de tramhalte, ploef! haar onderrok op de grond was gegleden.

Het lusje rond het knoopje was geknapt en daar ging de onderrok. Ik sprong eruit, bleef er bijna met mijn voet in vasthaken en rende verder alsof alle duivels uit de hel achter me aan zaten. Thuisgekomen wierp ik me in het donker op bed; als een steen plofte ik in mijn koperen meisjesledikant. Ik schaamde me. En toen ik me genoeg geschaamd had, schopte ik mijn schoenen uit en maakte mijn haar los. En Quimet vertelde nog jaren later, als was het pas gebeurd, hoe mijn elastiek was gesprongen en ik er als de wind vandoor was gegaan.

Het was heel vreemd. Ik had mijn oudroze jurk aan getrokken, iets te luchtig voor de tijd van het jaar, en ik begon kippevel te krijgen terwijl ik op Quimet stond te wachten op de hoek van een straat. Toen ik daar een poosje voor gek had gestaan, kreeg ik het idee dat er iemand vanachter de jaloezieën naar me keek want ik had aan één kant de latjes een beetje zien bewegen. Ik had met Quimet afgesproken aan de ingang van Parc Güell. Er kwam een jongetje uit een van de poorten met een revolver aan zijn riem en een geweer in de aanslag dat langs mijn rokken schuurde terwijl hij langs me liep en peww... peww... schreeuwde.

De houten jaloezieën werden opgetrokken, helemaal omhoog, en een jongen in pyjama riep psst, psst... naar me en wenkte me. Om er zeker van te zijn dat hij inderdaad mij bedoelde, wees ik op mezelf en vroeg zachtjes: ik? Hoewel hij me niet kon horen, begreep hij me en knikte ja met zijn hoofd, een leuke kop, en ik stak de straat over in de richting van zijn huis. Toen ik vlak onder zijn balkon stond zei de jongen tegen me: kom binnen, dan doen we even een dutje.

Ik kreeg alle kleuren van de regenboog en draaide me kwaad om, vooral kwaad op mezelf en bang omdat ik voelde dat de jongen nog steeds naar me keek want in mijn rug voelde ik zijn blik dwars door mijn kleren en mijn huid heen boren. Ik ging zo staan dat de jongen in pyjama me niet meer kon zien, maar werd toen weer ongerust dat Quimet me niet zou zien als ik zo half verdekt opgesteld stond. Ik stond erover na te denken wat er zou gaan gebeuren, want het was de eerste keer dat we bij een park hadden afgesproken. De hele ochtend was ik in

de war geweest omdat ik steeds maar aan de komende middag moest denken, want ik had zo'n voor gevoel dat Quimet me niet met rust zou laten. Hij had gezegd dat we elkaar om half vier zouden treffen, hoewel hij er pas om half vijf was; maar ik zei er niets van omdat ik het misschien wel verkeerd verstaan had en ik degene was die zich vergist had want hij zei helemaal niets om zich te verontschuldigen... Ik durfde hem niet te zeggen dat mijn voeten pijn deden van het lange staan want ik droeg van die knellende lakschoenen, en ook niet dat er een jongeman vrijpostig tegen me was geweest. We klommen omhoog zonder een stom woord te zeggen en toen we helemaal boven waren had ik het niet meer koud en was mijn kippevel verdwenen. Ik wilde hem vertellen dat ik het met Pere uitgemaakt had en dat alles nu in orde was. We gingen op een stenen bank zitten op een stil plekje tussen twee bomen met dicht loof waar een merel onder vandaan kwam die van de ene boom naar de andere vloog, met een fijn kreetje, een wat schor geluidje, en dan zagen we hem een poosje niet meer tot hij weer onderaan ergens opdook als we hem al vergeten waren en dan begon het spelletje weer opnieuw. Zonder hem aan te kijken zag ik vanuit mijn ooghoek dat Quimet naar de huizen beneden keek, klein en ver weg. Eindelijk zei hij: ben je niet bang voor dat vogeltje?

Ik antwoordde hem dat ik het wel leuk vond, maar toen zei hij dat zijn moeder hem altijd verteld had dat zwarte vogels, ook al waren het maar merels, ongeluk brachten. Alle andere keren dat ik sinds de eerste dag op de Plaça del Diamant Quimet had ontmoet, was steeds het eerste dat hij me vroeg of ik het al met Pere uitgemaakt had en dan boog hij zijn hoofd en lichaam naar voren. Maar op die dag vroeg hij het me niet en ik wist niet hoe ik er zelf over moest beginnen dat ik tegen Pere had gezegd dat het uit moest zijn tussen ons twee. En het ging me erg aan

het hart dat ik dat gezegd had want Pere had daar maar gestaan als een lucifer die uitgeblazen wordt nadat hij aangestoken is. En terwijl ik eraan zat te denken dat ik het met Pere uitgemaakt had voelde ik een pijn van binnen en door die pijn wist ik dat ik iets verkeerd gedaan had. Vast en zeker, want terwijl ik innerlijk altijd nogal rustig was geweest, voelde ik nu, als ik me het gezicht van Pere voor de geest haalde, heel diep van binnen een scherpe pijn, alsof er midden in mijn rust van weleer een deurtje was opengegaan waar een schorpioenennest achter zat en deze schorpioenen begonnen zich te vermengen met deze pijn om hem nog schrijnender te maken en in mijn bloed te verspreiden zodat het zwart werd. Want Pere had met verstikte stem en doffe blik gezegd dat ik zijn leven verwoest had. Dat ik er een hoopje waardeloze drek van had gemaakt. En terwijl we naar de merel keken begon Quimet over meneer Gaudí, dat zijn vader hem had leren kennen op de dag dat Gaudí door de tram werd overreden, dat zijn vader een van de mensen was geweest die hem naar het ziekenhuis hadden gebracht, die arme meneer Gaudí, zo'n goede man en dan zo'n verschrikkelijke dood... En op de hele wereld was er geen park als het Parc Güell, geen tweede Sagrada Familia en geen tweede Pedrera. Ik zei hem dat het naar mijn smaak allemaal een beetje te golvend en te puntig was. Toen gaf hij me met de zijkant van zijn hand een klap op mijn knie zodat mijn onderbeen plotseling naar boven schoot, en zei dat ik, als ik zijn vrouw wilde worden, moest beginnen het in alles met hem eens te zijn. Hij stak een lange preek tegen me af over de man en de vrouw, over de rechten van de een en de rechten van de ander, en toen ik hem even in de rede kon vallen vroeg ik hem:

‘En als ik nu eens iets echt niet mooi vind?’

‘Je hebt het maar mooi te vinden want je begrijpt er toch niets van.’

En toen volgde er nog een heel betoog. Een groot aantal mensen uit zijn familie kwam er in voor: zijn ouders, een oom die een kapelletje en een bidstoel had, zijn grootouders en de moeders van koning Ferdinand en koningin Isabella, die, zo zei hij, de goede weg hadden geweest. En toen zei hij, ik kon het eerst niet goed verstaan omdat hij het over zoveel dingen tegelijk had: arme Maria... En dan kwamen weer de moeders van Ferdinand en Isabella en dat we misschien wel gauw konden trouwen, want hij had twee vrienden die al een huis voor hem aan het zoeken waren. En hij zou de meubels maken, meubels waar ik van achterover zou vallen, want waarvoor was hij anders meubelmaker, en het was net alsof hij de heilige Jozef en ik de maagd Maria was.

Hij vertelde dit allemaal heel opgetogen maar ik zat er steeds maar aan te denken wat hij toch met dat ‘arme Maria’ bedoeld mocht hebben... en het werd me helemaal duister, net zoals de lucht nu duister werd en de merel kwam onvermoeibaar steeds weer tevoorschijn, kwam uit de ene boom en verdween in de andere om dan weer plotseling op te duiken, het leek alsof er een heleboel merels waren die allemaal hetzelfde deden.

‘Ik zal een kast voor ons tweeën maken die uit twee delen bestaat, van beukenhout. En als onze woning gemeubileerd is dan ga ik het bedje voor de jongen maken.’

Hij zei dat hij wél en niet van kinderen hield. Dat lag er maar aan. De zon ging onder en waar hij weg was werd de schaduw blauw en vreemd om te zien. En Quimet praatte over hout, over allerlei soorten, jacaranda, mahonie, eiken... En toen, ik herinner het me nog goed en ik zal het me altijd blijven herinneren, gaf hij me een kus en op het moment dat hij me die kus ging geven zag ik Onze Lieve Heer op het topje van zijn huis midden in een dikke wolk met een oranje rand eromheen die aan de ene kant een beetje lichter was, en Onze Lieve Heer strekte

zijn armen heel wijd uit, ze waren erg lang, pakte de wolk aan de randen vast en verdween erin zoals je in een kast verdwijnt.

‘We hadden hier vandaag niet moeten komen.’ En hij gaf me nog een kus en de hemel raakte geheel bedekt. Ik zag die ene wolk steeds verder wegdrijven en andere wolken te voorschijn komen, kleinere die achter de dikke wolk aan gingen, en Quimet smaakte naar koffie met melk. En hij riep: ze gaan sluiten!

‘Hoe weet je dat?’

‘Heb je het fluitje dan niet gehoord?’

We stonden op, de merel vloog verschrikt weg en mijn rok waaide op door de wind... en we gingen naar beneden, de paden af. Op een bank met mozaïektegeltjes zat een meisje met haar vingers in haar neus dat even later met haar vinger over een achtpuntige ster in de rugleuning van de bank streek. Ze droeg een jurk in dezelfde kleur als de mijne en dat zei ik tegen Quimet. Hij gaf geen antwoord. Toen we weer bij de weg kwamen, zei ik: kijk eens, er gaan nog steeds mensen het park in... maar hij zei dat ik me niet druk moest maken en dat die er zo weer uitgestuurd zouden worden. We volgden de weg naar beneden en juist op het moment dat ik wilde zeggen: zeg, ik heb het uitgemaakt met Pere, stond hij plotseling stil, ging voor me staan, greep me bij mijn armen en zei, terwijl hij naar me keek als naar iemand van slechte zeden: arme Maria...

Het brandde me op de lippen hem te zeggen dat hij er niet over in behoefde te zitten, dat hij me best kon vertellen wat er met die arme Maria aan de hand was... maar ik durfde het niet. Hij liet mijn armen los, kwam weer naast me lopen en we daalden verder af tot we bij de kruising Diagonal - Passeig de Gràcia aankwamen. Daarna moesten we nog heel wat straten door en mijn voeten konden haast niet meer. Na een half uur straat in straat uit stopte

hij weer, pakte me weer bij allebei mijn armen, we stonden onder een straatlantaarn en ik dacht dat hij weer 'arme Maria' zou gaan zeggen en ik hield mijn adem al in, maar hij zei fel:

'Als we niet snel in het park waren opgestapt, daar bij die merel en zo, dan had ik nergens voor ingestaan!... Ik waarschuw je maar, want de dag dat ik je te pakken krijg zul je ervan lusten!'

We liepen tot acht uur door de straten, zonder een woord te zeggen, alsof we stom geboren waren. Toen ik weer alleen was keek ik naar de hemel die helemaal zwart was. En ik weet niet... het was allemaal heel vreemd...

III

Een keer kwam ik hem onverwacht op de hoek van de straat tegen, op een dag dat hij me niet zou komen ophalen.

‘Ik wil niet hebben dat je nog langer voor die banketbakker werkt! Ik heb gehoord dat hij achter de winkelmeisjes aan zit.’

Ik trilde van schrik en vroeg hem niet zo te schreeuwen en zei hem dat ik toch niet zomaar ineens weg kon blijven, zomaar zonder meer alsof ik geen opvoeding gehad had, en dat die arme man nooit meer dan een enkel woord tegen me gezegd had en dat ik graag taartjes en bonbons verkocht en wat zou ik dan moeten doen als ik ontslag nam... Hij zei dat hij ’s winters in de late namiddag toen het al donker was eens was komen kijken terwijl ik werkte. En hij zei dat, terwijl ik een dame hielp een doos bonbons uit te zoeken in de etalage rechts, de baas mij met zijn ogen had gevolgd, en niet zozeer mij als wel mijn achterwerk. Ik zei dat hij nu wel wat te ver ging en dat we er beter mee konden ophouden als hij me niet vertrouwde.

‘Ik vertrouw je wel, maar ik wil niet dat die kerel zich aan je verlekkert.’

‘Je bent gek geworden,’ zei ik, ‘die man denkt alleen maar aan zijn zaak! Versta je!’

Ik was zo kwaad dat mijn wangen gloeiden. Hij greep me bij mijn nek en schudde mijn hoofd. Ik zei dat hij me los moest laten en dat ik een agent zou roepen als hij het niet deed. Drie weken lang zagen we elkaar niet meer en toen ik al spijt kreeg dat ik het met Pere uitgemaakt had, want Pere was per slot van rekening een beste jongen die nooit vervelend tegen me was geweest en zijn werk heel serieus nam, stond hij daar plotseling weer, doodkalm, en

het eerste wat hij zei, met zijn handen in zijn broekzakken, was: en voor jou heb ik die arme Maria laten gaan...

We liepen de Rambla del Prat af naar de Carrer Gran. Hij bleef stilstaan voor een drogist met een heleboel zakken bij de ingang, stak zijn hand in een zak met wikkezaad, zei: prima duivenvoer... en we liepen door. Hij had wat zaadjes in zijn hand gehouden en toen ik even niet oplette liet hij ze achter in de kraag van mijn blouse glijden. Hij liet me stilstaan voor een etalage met confectiekleding. Kijk, zei hij, als we getrouwd zijn moet je zulke schorten kopen. Ik zei hem dat ze me aan een weeshuis deden denken, maar hij zei dat zijn moeder altijd zulke schorten droeg, en daarop zei ik weer dat me dat niets kon schelen en dat ik ze toch niet wilde dragen want ze leken mij te veel op schorten van een gesticht.

Hij zei dat hij me aan zijn moeder wilde voorstellen, dat hij het al over mij gehad had en dat zijn moeder erg graag wilde weten wat voor meisje haar zoon had gekozen.

Op een zondag gingen we naar haar toe. Ze woonde alleen. Quimet woonde in een kosthuis om haar geen werk te bezorgen en hij zei dat ze zo ook beter met elkaar konden opschieten want samen ging het niet zo goed. Zijn moeder woonde in een van die hoger gelegen huisjes en vanaf haar balkon kon je de zee zien en de nevel die er vaak overheen lag. Ze was een kleine, drukke vrouw, met zorgvuldig gekapt, sterk golvend haar. Haar huis hing vol met linten. Quimet had het daar al over gehad. Over het kruisbeeld boven het hoofdeinde van het bed hing een lint. Het was een zwart mahoniehouten bed met een dubbele matras waarop een crèmekleurige spreid lag met rode rozen en een golvende rand die met een rode bies afgezet was. Aan de sleutel in het nachtkastje hing een lintje. Aan de sleutels in de beide commodeladen hingen lintjes. En er hing een lintje aan de sleutel van iedere deur.

‘U houdt erg van linten,’ zei ik.

‘Een huis zonder linten is geen huis.’

En ze vroeg me of ik graag banket verkocht en ik zei: ja mevrouw, heel graag, vooral het omkrullen van strikjes met de punt van een schaar vind ik leuk, en ik zei dat ik alleen al naar de feestdagen uitzag omdat ik dan veel pakjes kon maken onder het voortdurende gerinkel van de kassa en het getingel van de winkelbel.

‘Je maakt vast een grapje,’ zei ze.

Halverwege de middag gaf Quimet me een por met zijn elleboog waarmee hij wilde zeggen: kom, we gaan. En toen we al bij de voordeur stonden vroeg zijn moeder me: en werk je ook graag in huis?

‘Ja mevrouw, heel graag.’

‘Gelukkig maar.’

Toen vroeg ze of we nog even wilden wachten, liep weer naar binnen en kwam terug met een paar rozenkransen van zwarte kralen die ze me ten geschenke gaf. Toen we al een eindje weg waren zei Quimet dat ik haar voor me gewonnen had.

‘Wat heeft ze je in de keuken verteld toen jullie alleen waren?’

‘Dat jij een hele goede jongen bent.’

‘Dat dacht ik al.’

Hij keek naar de grond terwijl hij dat zei en schopte een steentje weg. Ik zei dat ik niet wist wat ik met die rozenkransen zou moeten doen en hij antwoordde dat ik ze maar moest opbergen: je kon nooit weten waar ze nog goed voor konden zijn. Je moest nooit iets weggooien.

‘Misschien heeft het meisje er nog wat aan, als we er een krijgen...’

En hij kneep me in mijn bovenarm. Terwijl ik over mijn arm wreef omdat die echt pijn deed vroeg hij me of ik me nog iets, ik weet niet meer wat, herinnerde en zei toen dat hij binnenkort een motor ging kopen want die zouden we heel goed kunnen gebruiken om als we getrouwd waren

door het hele land te gaan toeren, ik achterop. Hij vroeg of ik al eens bij een jongen achter op de motor had gezeten maar ik zei van nee, dat ik dat nog nooit gedaan had en dat het me erg gevaarlijk leek, en toen was hij helemaal in zijn nopjes en zei: welnee meid...

We gingen bij café Monumental naar binnen om vermout te drinken en stukjes inktvis te eten. Daar trof hij Cintet, en Cintet, die hele grote ogen had, als van een koe, en bovendien een scheve mond, zei dat hij een woning wist in de Carrer de Montseny, niet al te duur maar wel verwaarloosd omdat de eigenaar er zich niet om wilde bekommeren en de reparaties zouden voor rekening van de huurder komen. De woning was op de bovenste verdieping en had een dakterras. Dat dakterras sprak ons erg aan, vooral omdat Cintet zei dat het helemaal alleen voor ons zou zijn. De bewoners van de verdieping eronder hadden namelijk een binnenplaatsje en de mensen van de eerste verdieping konden via een lange buitentrap in de kleine tuin komen, waar een kippenhok en een wasplaats waren. Quimet raakte steeds enthousiaster over het huis en zei tegen Cintet dat hij het in ieder geval niet moest laten schieten, en Cintet zei dat hij er de volgende dag met Mateu naar toe zou gaan en dat wij dan ook moesten komen. We moesten allemaal samen gaan. Quimet vroeg of hij misschien een tweedehands motor wist, want een oom van Cintet had een garage en Cintet werkte daar. Cintet beloofde er naar uit te kijken. Ze praatten maar door alsof ik er niet was. Mijn moeder had mij nooit iets over mannen verteld. Zij en mijn vader hadden jarenlang ruzie gemaakt en vervolgens jarenlang geen woord meer tegen elkaar gezegd. Ze zaten 's zondagsmiddags in de eetkamer zonder iets te zeggen. Toen mijn moeder stierf werd dit woordenloze leven nog erger. En toen mijn vader een paar jaar later hertrouwde bleef er voor mij thuis helemaal niets meer waar ik steun aan had. Ik leefde zoals een

kat leeft: heen en weer, op en af, de staart omhoog, de staart omlaag, tijd om te eten, tijd om te slapen; met als enige verschil dat een kat zijn kost niet hoeft te verdienen. Thuis leefden wij zonder woorden en wat ik in mij voelde maakte me bang omdat ik niet eens wist of het wel van mezelf was...

Toen we afscheid van elkaar namen bij de tramhalte, hoorde ik Cintet tegen Quimet zeggen: waar heb je toch zo'n leuk meisje opgescharreld?... En ik hoorde Quimet lachen: ha, ha, ha...

Ik legde de rozenkransen in de la van mijn nachtkastje en keek door het raam naar de tuin beneden. De zoon van de buren die in militaire dienst was kwam net even naar buiten. Ik maakte een papierpropje, gooide het naar beneden en dook weg.

‘Je doet er goed aan jong te trouwen. Je hebt een man nodig en een dak boven je hoofd.’

Mevrouw Enriqueta, die in de winter op de hoek bij bioscoop Smart van de verkoop van kastanjes en zoete aardappeltjes leefde en in de zomer op feestdagen van de verkoop van pinda’s en aardamandelen, gaf me altijd goede raad. We zaten tegenover elkaar op de veranda, en zij stroopte van tijd tot tijd haar mouwen op. Terwijl ze die opstroopte zweeg ze even, maar als de mouwen omhoog zaten begon ze weer te praten. Ze was lang, had een vissermond en een neus zo spits als een puntzakje. Ze droeg altijd, zomer en winter, witte kousen en zwarte schoenen. Ze zag er altijd tiptop uit. En ze was dol op koffie. Ze had een schilderij dat aan een geelrood koord was opgehangen en waarop kreeften stonden met gouden kronen op en met het gezicht van een man en het haar van een vrouw, en al het gras rondom de kreeften, die uit een put kropen, was verbrand, en de zee op de achtergrond en de hemel erboven hadden de kleur van ossenbloed, en de kreeften droegen een ijzeren harnas en sloegen alles dood met hun staarten.

Buiten regende het. De regen viel heel fijn op de dakterrassen, op de straten, op de tuinen, op de zee, alsof die nog niet genoeg water had, en misschien ook op de bergen. Je kon nauwelijks nog iets zien, hoewel het pas vroeg in de middag was. De regendruppels hingen aan de waslijnen en speelden krijgertje met elkaar, en soms viel er een omlaag, maar voordat hij omlaag viel rekte en strekte hij zich uit, je kon zien dat het hem moeite kostte zich los te maken. Het regende al acht dagen: een fijne regen, niet te hard en niet te zacht, en de wolken waren zo vol en zwaar

dat ze zich over de daken voortsleepten. We keken naar de regen.

‘Ik vind dat je met Quimet beter af bent dan met Pere. Hij is eigen baas, terwijl Pere voor een ander werkt. Quimet is ook handiger en slimmer.’

‘Maar soms zit hij te zuchten en dan zegt hij treurig: arme Maria...’

‘Maar hij trouwt toch met jou, of niet soms?’

Ik had ijskoude voeten omdat mijn schoenen nat waren, en mijn voorhoofd gloeide. Ik vertelde haar dat Quimet een motor wilde kopen en zij vond dat je daaraan wel kon zien dat het een jongen was die met zijn tijd mee ging. Mevrouw Enriqueta zou met me mee gaan om stof voor mijn trouwjurk te kopen, en toen ik haar zei dat we waarschijnlijk een woning bij haar in de buurt zouden krijgen, was ze daar erg mee ingenomen.

De woning zag er verwaarloosd uit. In de keuken stonk het naar kakkerlakken. Ik vond een heel nest met geelbruine langwerpige eitjes, en Quimet zei dat ik er vast en zeker nog wel meer zou vinden als ik verder zocht. Het behang van de woonkamer had een patroon met rondjes. Quimet zei dat hij appelgroen behang wilde, en roomkleurig behang, afgezet met een rand van clowns, voor de kinderkamer. En een nieuwe keuken. Hij vroeg Cintet aan Mateu te vragen of hij eens langs wilde komen. Op zondagmiddag gingen we met zijn allen naar de woning. Mateu begon meteen in de keuken te breken en een hulpje, in een opgelapte broek, haalde het puin weg en stortte het in een kruiwagen die ze ergens op straat hadden gevonden. De jongen maakte echter zo’n rommel op de trap dat een buurvrouw van de eerste verdieping naar boven kwam om te waarschuwen dat we beslist niet mochten vergeten de trap schoon te maken want ze had geen zin om haar nek te breken... en Quimet zei van tijd tot tijd: even kijken of ze onze kruiwagen niet gejat heb-

ben... Samen met Cintet was ik begonnen met het losweken van het behang in de woonkamer en we krabden het papier eraf met een krabber. Nadat we een tijdje gewerkt hadden, merkten we dat Quimet er niet meer was. Cintet zei dat Quimet er altijd als een aal tussenuit wist te glippen als hij ergens geen zin in had. Ik ging naar de keuken om wat water te drinken en zag dat Mateu's overhemd bij de schouderbladen helemaal nat was en dat zijn gezicht glom van het zweet, maar hij bleef maar met zijn hamer op een spijker slaan. Ik ging verder met behang afkrabben. En Cintet zei dat Quimet vast en zeker net zou doen alsof zijn neus bloedde als hij weer terugkwam en dat dat nog wel even zou duren ook. Het behang kwam met moeite van de muur af en na de eerste laag kwam er nog een te voorschijn, en nog een, in totaal vijf. Toen het al donker was en we onze handen stonden te wassen, kwam Quimet terug en zei dat hij toevallig een klant tegengekomen was terwijl hij de jongen had geholpen met puin storten in de kruiwagen... en Cintet zei: en toen vergat je de tijd natuurlijk... En Quimet zei zonder hem aan te kijken dat er hier meer werk te doen viel dan hij gedacht had, maar dat we het wel voor elkaar zouden krijgen.

Toen we naar beneden wilden gaan zei Mateu dat hij een keuken voor me zou maken als voor een koningin. En op dat moment wilde Quimet het dakterras nog even op. Het woei er flink en je zag veel andere daken, maar het balkon van de eerste verdieping benam ons het uitzicht op straat. We gingen naar beneden. De wand van het trappenhuis tussen onze verdieping en de eerste verdieping stond volgeklad met namen en poppetjes. Tussen de namen en de poppetjes stond een weegschaal die heel goed getekend was, met fijne lijntjes in de muur gekrast alsof het met de punt van een priem gedaan was. De ene schaal hing wat lager dan de andere. Ik streek met mijn vinger over een van de schalen. We gingen vermout drin-

ken en inktvis eten. Een paar dagen later kreeg ik weer ruzie met Quimet vanwege zijn rare ideeën over de banketbakker.

‘Als ik nog één keer zie dat hij op die manier naar je achterwerk kijkt, dan ga ik naar binnen en dan zal ik hem mores leren!’ schreeuwde hij. Twee of drie dagen zag ik hem niet, en toen hij weer opdook en ik hem vroeg of de bui weer gezakt was, blies hij hoog van de toren en zei dat hij gekomen was om me een verklaring te vragen, want hij had me met Pere gezien. Ik zei dat hij me met iemand anders verwisseld moest hebben. Maar hij zei dat ik het geweest was. Ik bezwoer dat het niet waar was maar hij bezwoer dat het wel waar was. Aanvankelijk discussieerde ik met hem op normale toon, maar toen hij me niet wilde geloven begon ik te schreeuwen, en toen ik dat deed zei hij dat alle vrouwen gek waren en geen knip voor de neus waard, tot ik hem vroeg waar hij me dan met Pere gezien had.

‘Op straat.’

‘Waar dan?’

‘Op straat.’

‘Waar dan? In welke straat?’

Met grote stappen liep hij weg. Ik deed de hele nacht geen oog dicht. De volgende dag wachtte hij me op en zei dat ik moest beloven nooit meer met Pere uit te gaan en om er een eind aan te maken, en om die stem, die toen hij zo kwaad was niet meer als de zijne had geklonken, niet meer te hoeven horen, beloofde ik hem niet meer met Pere uit te gaan. Maar in plaats van gerustgesteld te zijn, werd hij nu des duivels, zei dat hij mijn leugens beu was, dat hij me in de val gelokt had en dat ik er als een muis in gelopen was en ik moest hem om vergiffenis smeken omdat ik met Pere uit geweest was en hem had gezegd dat ik niet met hem uit was geweest en tenslotte geloofde ik

zelf dat ik met hem op straat had gelopen en toen wilde Quimet dat ik voor hem op mijn knieën zou vallen.

‘Hier, midden op straat?’

‘Nee, je moet innerlijk voor me knielen.’

En zo moest ik, innerlijk voor hem geknield, om vergiffenis vragen omdat ik met Pere uit geweest was, die ik, och arme, niet eens meer had gezien sinds ik met hem gebroken had. Zondags ging ik weer behang afkrabben. Quimet kwam pas toen we net klaar waren want hij had nog een meubelstuk af moeten maken dat hij onder handen had. Mateu was bijna klaar met de keuken. Nog één middag en dan was het zover. Helemaal wit betegeld tot zo hoog je arm reikte. En boven het fornuis glanzende rode tegels. Mateu zei dat alle tegels van de bouw kwamen. En dat dit zijn huwelijksgeschenk was. Quimet en hij vielen elkaar om de hals en Cintet, met zijn verschrikte koeienogen, wreef in zijn handen. We gingen alle vier samen vermout drinken en inktvis eten. Cintet zei dat als we trouwringen nodig hadden, hij wel een juwelier kende die ze ons voor een heel schappelijke prijs zou verkopen. En Mateu zei dat hij er een wist die ze ons voor de halve prijs zou verkopen.

‘Ik begrijp niet hoe je dat allemaal klaarspeelt,’ zei Quimet.

En Mateu, blond, met blauwe ogen, lachte voldaan en keek ons tersluiks aan, eerst de een, dan de ander.

‘Kwestie van handigheid.’

Op de dag voor Palmzondag vroeg mijn vader me wanneer we gingen trouwen. Hij liep voor me uit naar de woonkamer, de hakken van zijn schoenen waren aan de randen helemaal afgesleten. Ik zei dat we het nog niet wisten... dat eerst het huis klaar moest zijn.

‘Duurt dat nog lang?’

Ik zei dat ik dat niet kon zeggen want het hing er vanaf hoeveel tijd we eraan konden besteden. En ik vertelde dat er minstens vijf lagen behang op de muur zaten en dat die er van Quimet allemaal af moesten want hij wilde alles piekfijn voor elkaar hebben.

‘Vraag of hij morgen mee komt eten.’

Ik vroeg het aan Quimet maar hij reageerde als door een wesp gestoken.

‘Toen ik hem om je hand ging vragen deed hij net of het hem niet interesseerde en zei dat ik al de derde was, en dat hij nog moest zien of ik de laatste zou zijn, om me alle lust te ontnemen, en nu nodigt hij me uit? We gaan wel als we getrouwd zijn...’

We gingen naar de palmwijding. Op straat liepen jongens met palmtakken en meisjes met palmpaasstokken, jongetjes en meisjes met ratels, en sommigen droegen in plaats van ratels houten knotsen om tegen de muren te slaan, op de grond, op een oude emmer of blik of op wat dan ook, het was een hels kabaal. Toen we bij de Josepets aankwamen liep iedereen te schreeuwen. Mateu was met ons meegegaan met zijn dochtertje op de arm, een bloem van een meisje, en hij droeg haar ook alsof zij werkelijk een bloem was. Ze had blonde haren met pijpkrullen en net zulke blauwe ogen als Mateu, maar het was een meisje dat niet lachte. Ze droeg een palmpaasstok vol gekonfijte

kersen, die Mateu haar hielp vasthouden. Een andere vader droeg een jongetje met een kleine palmtak, versierd met een blauwe zijden strik en een glinsterende ster, en beide vaders naderden elkaar, door de massa voortgeduwd, en kwamen zonder dat ze het merkten naast elkaar te staan, waarop het jongetje snel de kersen van de palmpaas van Mateu's dochtertje rukte en de palmpaas was al half kaal was voor we het in de gaten hadden.

We gingen bij Quimets moeder eten: er lagen een heleboel bundeltjes bukstakjes op tafel, met een rood lintje samengebonden. En kleine palmtakjes met een hemelsblauw lintje eromheen. Ze zei dat ze die bundeltjes ieder jaar klaarmaakte om haar vriendschappen te onderhouden. En ze gaf mij een boeketje met een rood lintje, nadat ik haar verteld had dat ik naar de palmwijding was geweest. En er kwam een vrouw vanuit de tuin naar binnen die door Quimets moeder aan ons voorgesteld werd: het was een buurvrouw die bij Quimets moeder haar toevlucht zocht omdat ze ruzie had met haar man.

Toen we aan tafel zaten en net begonnen waren met eten, vroeg Quimet om het zout. Zijn moeder keek verstoord op en zei dat ze altijd genoeg zout in het eten deed. Maar Quimet zei dat het vandaag te flauw was. De buurvrouw zei dat volgens haar het eten noch te zout noch te flauw was, maar precies goed. Maar Quimet hield vol dat het niet flauwer kon zijn dan het nu was. Zijn moeder stond kaarsrecht op en liep naar de keuken om de zoutstrooier te halen. Het was een konijntje en het zout kwam uit de oortjes. Ze zette het op tafel en zei kortaf: het zout. Maar in plaats van het zout op zijn bord te strooien begon Quimet nu te vertellen dat we allemaal uit zout bestonden sinds die vrouw destijds haar man niet gehoorzaamde en zich had omgedraaid terwijl hij haar gezegd had zonder om te kijken door te lopen. Zijn moeder vroeg of hij nu zijn mond wilde houden en door wilde eten, maar hij

vroeg aan de buurvrouw of hij gelijk had of niet als hij zei dat die vrouw zich destijds niet had mogen omdraaien, en de buurvrouw, die geheel in beslag werd genomen door het op welopgevoede wijze kauwen en doorslikken van haar voedsel, zei dat ze er geen verstand van had.

En toen kwam Quimet met de duivel aan, en hij had het woord nog niet uitgesproken of hij zweeg plotseling, keek zijn moeder aan, schudde het zoutkonijntje boven zijn bord en zei: kijk, geen korreltje zout. De hele voormiddag is ze bezig geweest met lintjes strikken en dan is er geen korrel zout in huis. Ik begon Quimets moeder te verdedigen en zei dat ze wél zout in het eten had gedaan. En de buurvrouw zei dat ze niet zo goed tegen te zout eten kon en Quimet zei dat hij nu wel begreep waarom zijn moeder geen zout in het middageten gedaan had, natuurlijk om haar een genoegen te doen, en dat het één ding was het eten naar de zin van een buurvrouw te maken maar een ander ding om je eigen zoon dan wijs te maken dat er wél genoeg zout in het eten zat. En hij bestrooide zijn bord met zout terwijl zijn moeder een kruisteken sloeg, en toen Quimet genoeg zout in zijn eten had, zette hij de strooier op tafel en begon weer over zout te praten. Dat iedereen wel wist dat de duivel... Zijn moeder zei dat het nu wel genoeg was, maar hij trok er zich niets van aan en vertelde dat de duivel diabetici, die immers uit suiker bestonden, enkel en alleen maar zo gemaakt had om te kwellen. We bestaan allemaal uit zout: zweet, tranen... lik maar eens aan je hand, zei hij tegen mij, dan zul je zien waar die naar smaakt. En weer kwam hij met de duivel op de proppen en de buurvrouw vroeg of hij soms nog een klein kind was dat in de duivel geloofde, maar Quimet ging er maar over door en zijn moeder zei: zwijg toch. Quimet had nog geen hap gegeten terwijl wij al half klaar waren en toen zei hij dat de duivel de schaduw Gods was, die eveneens alomtegenwoordig was, in de planten, de bergen, buiten

op straat en binnen in de huizen, onder en boven de aarde, en dat hij soms de gedaante aannam van een grote zwarte aasvlieg, met blauwrode weerschijn, die zich dan dik vrat aan uitwerpselen en half vergane dode dieren die op de mestvaalt gegoooid waren. En hij schoof zijn bord weg en zei dat hij geen trek had en alleen maar het nagerecht wilde eten.

De zondag daarop kwam hij bij mij thuis eten en gaf mijn vader een dikke sigaar. Ik had een gebakrol meegebracht. Quimet praatte de hele tijd over hout, over de verschillen in hardheid van de ene en de andere houtsoort. Terwijl we koffie dronken, vroeg Quimet me of we nu meteen zouden opstappen of dat ik nog wat wilde blijven. Ik zei dat het mij niets uitmaakte. Maar de vrouw van mijn vader zei dat de jeugd zich maar moest vermaken en zo stonden we al om drie uur op straat in de verzengende zon. We gingen naar ons huis om behang af te krabben. We troffen er Cintet aan, die twee rollen behang had meegebracht en deze samen met Mateu aan het bekijken was, en Cintet zei dat hij een behanger wist die gratis zou behangen als Quimet hem een paar poten kon bezorgen voor een tafel die erg vermolmd was, en waarvan al een poot halflos zat omdat de kinderen van die man de tafel expres lieten wiebelen als ze alleen thuis waren. En ze kwamen tot een akkoord.

Toen de woonkamer behangen was, zagen we aan de rechterkant een vlek door het papier heen komen. We lieten de jongen komen die de klus gedaan had, maar die zei dat het niet zijn fout was en dat die vlek er later op gekomen moest zijn. Het moest aan de muur liggen, misschien was er ergens een lekkage. Daarop zei Quimet dat die vlek er dus al eerder geweest moest zijn en dat de jongen wel eens had mogen waarschuwen dat die muur vochtig was. Mateu zei dat ze beter eens bij de burens konden gaan kijken want het kon best zijn dat bij hen op die plaats de

afvoer liep, en als er dan ergens een lek was dan waren we mooi de klos. Ze gingen met zijn drieën naar de burens maar daar werden ze niet al te vriendelijk ontvangen: wij konden best een vochtplek hebben, maar zij hadden nergens last van en ze gaven het adres van hun huisbaas. Die zei dat hij wel iemand zou sturen om naar die vlek te kijken, maar er kwam niemand en tenslotte kwam hij zelf, bekeek de vlek en zei dat het een beschadiging was die we zelf maar moesten betalen of onze eigen huisbaas, want die beschadiging moest ontstaan zijn door het bikken op de muren. Quimet zei dat we helemaal niet op de muren gebikt hadden. Maar de huisbaas zei dat het dan kwam door het breekwerk in de keuken en dat hij er niets mee te maken had. Quimet raakte buiten zichzelf van kwaadheid. Mateu zei dat het het beste zou zijn als elk de helft betaalde. Maar daar wilde de huisbaas niets van weten en hij zei: ga maar naar je eigen huisbaas.

‘Waarom zouden we met onze huisbaas moeten gaan praten als die vlek van uw kant afkomstig is?’

Maar de man zei dat de vlek helemaal niet van de andere kant kwam en dat daar niets was wat de oorzaak kon zijn. De huisbaas vertrok en iedereen bleef zitten mokken. Alles voor niets, al dat heen en weer gedraaf, al dat gepraat en geruzie voor niets, voor iets dat nauwelijks de moeite waard was, voor iets dat al opgelost was als je er een kast voor zette.

Iedere zondag gingen we naar café Monumental om vermoed te drinken en gebakken stukjes inktvis te eten. Op een keer kwam er een man in een geel overhemd naar ons toe die ansichtkaarten wilde verkopen van een actrice die jaren geleden de koningin van Parijs was geweest. De man zei dat hij haar zaken behartigde en dat deze vrouw, die eens door prins en vorsten was aanbeden, nu eenzaam leefde en haar bezittingen en herinneringen moest verkopen. Quimet blafte hem af. Toen we buiten waren

zei hij dat ik wel naar huis kon gaan want hij had nog een afspraak met een heer die drie slaapkamerameublementen door hem wilde laten opknappen. Ik wandelde wat door de Carrer Gran en bekeek de winkels. En de etalage met de poppen van de bazaar. Een paar halve garen begonnen me lastig te vallen en er kwam een zigeunerachtig type op me af dat tegen me zei: lekker! Alsof ik een bord soep was. Ik vond het allemaal niet leuk. Het was waar wat mijn vader altijd zei, dat ik te veel eisen stelde... maar dat kwam alleen maar doordat ik niet goed wist waarvoor ik op de wereld was.